

Til Helse- og omsorgskomiteen
Oslo 6. januar 2014

**NOTAT TIL HØRING 9. JANUAR 2014 - DOKUMENT 8 3S (2013-2014) FRA
RESENTANTENE AUDUN LYSBAKKEN OG BÅRD VEGARD SOLHJELL OM
TRYGG RUSOMSORG GJENNOM LANGSIKTIGE AVTALER MED IDEELLE
AKTØRER**

Kommersielle aktører, også på helse- og omsorgsfeltet, har som mål å gi eierne økonomisk gevinst. De ideelle helse- og omsorgsleverandørenes mål er å skape et tilbud til beste for samfunnet og den enkelte bruker, i tråd med oppdraget som medlemmer eller stiftere har gitt dem. Evt. overskudd skal benyttes på vedtatt ideelt formål. Når det offentlige kjøper velferdstjenester på kortvarige kontrakter gjennom anbudskonkurranser, favoriseres de kommersielle aktørene pga. valg av forretningsmodell, mens de ideelle skvises ut.

Den alvorligste konsekvensen av dette er at vi mister et viktig korrektiv i norsk velferdsproduksjon. De ideelle velferdsleverandørene tilbyr mer enn økt kapasitet. De er samfunnsaktører som identifiserer nye problemer, diagnoser og behandlingsmetoder. Ideelle aktører på rusfeltet har ofte tilbud til rusavhengige både før og etter et behandlingsopphold. De forholder seg til hele mennesket – ikke til rusproblemet alene. De utfordrer også samfunnet og politikerne til debatt om spilleavhengighet, alkohol-, narkotika- og kriminalpolitikk og til å se utsatte gruppers sårbarhet og verdighet.

I 2011 kartla Frivillighet Norge at 25 ideelt drevne helse- og omsorgstilbud ble nedlagt i 2009 og 2010. Hovedårsaken var at det offentlige kjøpte tjenester av kommersielle aktører som kan operere med lavere priser enn de ideelle. De ideelle helse- og omsorgsleverandørene fikk ikke uttelling for den merverdien de tilbyr i anbudskonkurransene. Store historiske pensjonskostnader og kortvarige kontraktsperioder er også en viktig del av forklaringen.

Både EUs anskaffelsesdirektiver og norsk lov om offentlige anskaffelser åpner for unntak fra hovedregelen om kjøp etter åpne anbudskonkurranser, ved kjøp av helse- og omsorgstjenester. Det kan foretas kjøp etter direkte forhandlinger, inngås kontrakter av lengre varighet eller løpende kontrakter, og gjennomføres anbudskonkurranser kun for ideelle. Som følge av den forrige regjeringens beslutninger ble disse mulighetene i økende grad benyttet i for eksempel barnevernet og rusomsorgen, fra og med 2011.

Dersom ideelle aktører fortsatt skal være en del av det offentlige velferdstilbudet må regjeringen føre en tydelig anskaffelsespolitikk for å lykkes. Regjeringen sier den vil kjøpe 200 plasser i den ideelle rusomsorgen i Statsbudsjettet for 2014. Dette grepet må følges opp med følgende strukturelle endringer dersom målet er å beholde de ideelle velferdsleverandørene:

FRIVILLIGHETNORGE

- **Regjeringen må fatte vedtak om at det offentlige skal prioritere å kjøpe tjenester av ideelle aktører på helse- og omsorgsfeltet når disse fins og leverer forsvarlig kvalitet**
- **Det offentlige bør inngå løpende avtaler for ideelle aktører framfor å benytte anbudskonkurranser**
- **Det offentlige må legge til rette for likeverdig konkurranse i åpne anbudskonkurranser gjennom...**

1. å gi ideelle aktører uttelling for merverdien

I de tilfeller der anbud velges som anskaffelsesform, må konkurransen skje på like vilkår. Frivillighet Norge oppfordrer til konkurranser med vekt på kvalitet, der den merverdien ideelle aktører på helse- og velferdssfeltet representerer, gir uttelling. Muligheten til å reservere konkurranser for ideelle aktører bør benyttes i de tilfeller der det er mulig og hensiktsmessig.

2. å ta ansvaret for de ideelles historiske pensjonskostnader

De ideelle aktørene har samarbeidet med det offentlige om velferdsproduksjon i over 100 år. Samarbeidet førte til at de ideelle aktørene ble forpliktet til å gi ansatte samme lønns- og pensjonsvilkår som det offentlige. Kommersielle velferdsprodusenter er relativt nye i Norge, og opererer med andre vilkår for sine ansatte. Frivillighet Norge mener det offentlige må ta ansvar for de ideelle aktørenes historiske pensjonskostnader slik at ideelle og kommersielle aktører konkurrerer på like vilkår. I løpet av de to siste årene er det falt tre ulike tingrettsdommer som pålegger det offentlige ansvaret for å bære ideelle institusjoners historiske pensjonsutgifter.

- **Regjeringen må videreføre samarbeidsavtalen med Frivillighet Norge, Virke, Ideelt Nettverk og KS Bedrift, og gjennomføre halvårlige dialogmøter med avtalepartene**

Med hilsen

Birgitte Brekke
generalsekretær